

Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 april 2022 tot toekenning van een subsidie aan lokale besturen voor de opbouw van opvangcapaciteit voor tijdelijk ontheemden uit Oekraïne, tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot intrekking van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 maart 2022 tot toekenning van een subsidie aan lokale besturen voor het creëren van bijkomende opvangplaatsen voor de tijdelijk ontheemden uit Oekraïne

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, artikel 20, gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993;
- de Vlaamse Codex Wonen van 2021, artikel 5.20 en 5.36;
- het decreet van 18 maart 2022 tot regeling van de tijdelijke huisvesting van gezinnen of alleenstaanden die dakloos zijn of dreigen te worden naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne, artikel 5, tweede en vierde lid, en artikel 7, tweede lid;
- het decreet van 22 december 2023 houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2024, artikel 106, §1, begrotingsartikel SJ0-1SMC2GA-WT.

Vormvereisten

De volgende vormvereisten zijn vervuld:

- De Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, heeft zijn akkoord gegeven op 6 december 2024.
 - Er is geen advies gevraagd aan de Raad van State, met toepassing van artikel 3, §1, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.
- Er is een dringende noodzakelijkheid omdat de bepalingen, vermeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 8 april 2022 tot toekenning van een subsidie aan lokale besturen voor de opbouw van opvangcapaciteit voor tijdelijk ontheemden uit Oekraïne, tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot intrekking van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 maart 2022 tot toekenning van een subsidie aan lokale besturen voor het creëren van bijkomende opvangplaatsen voor de tijdelijk ontheemden uit Oekraïne, hierna het omkaderingsbesluit opvang ontheemde Oekraïners te noemen, niet langer volstaan om de instroom van Oekraïense ontheemden op te vangen. Momenteel komen in België nog maandelijks ongeveer 1000 tot 1200 ontheemden toe (waarbij Vlaanderen zich geëngageerd heeft om 60% van de nieuwkomers op te

vangen). Hoewel een beperkt aandeel (10%-15%) aangeeft een opvangnood te hebben, komt de opvang van die groep in gevaar omdat het publieke aanbod blijft slinken en de lokale besturen zich versneld richten op de huidige einddatum van het omkaderingsbesluit opvang ontheemde Oekraïners. Voor de lokale besturen nemen de fysieke ontmanteling en de begeleiding van de bewoners naar alternatieven immers tijd in beslag (vandaar de toenemende afbouw). Het kritieke punt waarbij dakloosheid zou dreigen voor de nieuwkomers met opvangnood moet op zeer korte termijn gekeerd kunnen worden. De aanhoudende instroom, gecombineerd met het versneld toewerken naar de einddatum, maakt ingrijpen (met maatregelen om de instroom nog te kunnen opvangen) dringend noodzakelijk en rechtvaardigt de dringende noodzakelijkheid. Daarnaast brengt de uitwerkingstreding van het omkaderingsbesluit opvang ontheemde Oekraïners op 31 maart 2025 met zich mee dat de kosten na die datum niet meer gesubsidieerd kunnen worden. In het bijzonder is dat voor de nooddorpen problematisch. De ontmanteling van die sites kan niet op korte termijn gebeuren en is onmogelijk haalbaar vóór de huidige eindtermijn. De recuperatie van de kosten na die einddatum is evenmin mogelijk. Het is dan ook noodzakelijk om op korte termijn duidelijkheid en rechtszekerheid te kunnen bieden aan de betrokken steden en de opgenomen engagementen waar te maken. Ook die omstandigheid rechtvaardigt de dringende noodzakelijkheid en vergt een hoogdringend ingrijpen.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- De oorlog in Oekraïne, die op 24 februari 2022 is begonnen, veroorzaakt in Europa een grote stroom oorlogsvluchtelingen. Om de Oekraïners tijdelijk een humane opvang te bieden, heeft de EU de richtlijn 'tijdelijke bescherming' geactiveerd. Belangrijk daarbij is dat Oekraïners via de richtlijn niet in een asielprocedure terecht komen, maar meteen een volwaardig, tijdelijk verblijfsstatuut krijgen en alle rechten die daarbij horen. Op Belgisch niveau betekent dit dat de grootste uitdagingen bij de deelstaten liggen. Wonen, onderwijs, werk en inburgering behoren namelijk tot de bevoegdheden van de deelstaten. Het besluit van de Vlaamse Regering van 8 april 2022 tot toekenning van een subsidie aan lokale besturen voor de opbouw van opvangcapaciteit voor tijdelijk ontheemden uit Oekraïne, tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot intrekking van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 maart 2022 tot toekenning van een subsidie aan lokale besturen voor het creëren van bijkomende opvangplaatsen voor de tijdelijk ontheemden uit Oekraïne, hierna omkaderingsbesluit opvang ontheemde Oekraïners te noemen, houdt op uitwerking te hebben op 31 maart 2025. Na twee en een half jaar opvangbeleid is de situatie op het terrein sterk gewijzigd. De aanvangsperiode werd gekenmerkt door een acute crisis met een grote instroom aan ontheemden. Momenteel is er sprake van een structureel gegeven en een vaste instroom die opvangcapaciteit vereist. Tegelijk geven meerdere lokale besturen aan dat na meer dan twee jaar de opvang van ontheemden lokaal noch acuut is, noch een prioriteit vormt. Ze bouwen hun publieke opvangplekken af. Andere lokale besturen geven aan de publieke opvang te willen voortzetten, maar koppelen daaraan de voorwaarde dat de Vlaamse overheid het omkaderingsbesluit opvang ontheemde Oekraïners verlengt, bij voorkeur overeenkomstig de huidig vooropgestelde einddatum van het Europese

statuut van tijdelijke bescherming (maart 2026). Zonder verlenging houdt de ondersteuning vanuit Vlaanderen op 31 maart 2025 onverkort op. Daardoor zal op het terrein de publieke opvang van ontheemden bruusk eindigen, met het risico op een onbeheersbaar scenario. Om dat te vermijden, is het aangewezen een uitfaseringsperiode voor de lokale besturen in te lassen.

- De opvang van de ontheemde Oekraïners en de subsidiëring van de plekken die daarvoor gerealiseerd zijn, worden geregeld in het omkaderingsbesluit opvang ontheemde Oekraïners. Dit besluit bepaalt dat de oprichting en het beheer van de nooddorpen gefinancierd worden door de Vlaamse overheid. Ook de ontmanteling en de verwijdering van de woonunits worden bekostigd door de Vlaamse overheid. Het omkaderingsbesluit opvang ontheemde Oekraïners wordt, via dit besluit, verlengd tot 31 maart 2026. Dat brengt met zich mee dat de ontmantelingskosten die daarna gemaakt worden, niet gefinancierd zouden worden door de Vlaamse overheid. Om dat te voorkomen, wordt een regeling uitgewerkt waarbij de kosten die worden gemaakt binnen negen maanden na de stopzetting van de opvang in de nooddorpen, worden vergoed. Daarnaast wordt verduidelijkt welke kosten in aanmerking komen.

- De Vlaamse overheid (Het Facilitair Bedrijf) treedt op als bouwheer voor het nooddorp in Gent, terwijl dat voor de nooddorpen in Antwerpen en in Mechelen de lokale besturen zelf zijn. Het Facilitair Bedrijf en het agentschap Wonen in Vlaanderen nemen de kosten voor de ontmanteling van het nooddorp in Gent rechtstreeks ten laste. De stad Gent komt daarom niet in aanmerking voor een subsidie voor de ontmantelingskosten van het nooddorp.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen;
- de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 17 maart 2017 tot uitvoering van het decreet van 5 februari 2016 houdende het toeristische logies;
- het Besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 17 mei 2019;
- het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021.

Initiatiefnemers

Dit besluit wordt voorgesteld door de Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management, de Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd en de Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij.

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

Artikel 1. In artikel 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 april 2022 tot toekenning van een subsidie aan lokale besturen voor de opbouw van opvangcapaciteit voor tijdelijk ontheemden uit Oekraïne, tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot intrekking van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 maart 2022 tot toekenning van een subsidie aan lokale besturen voor het creëren van bijkomende opvangplaatsen voor de tijdelijk ontheemden uit Oekraïne, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 29 juni 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 1°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"1°/1 agentschap Facilitair Bedrijf: het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid dat is opgericht bij het besluit van de Vlaamse regering van 11 juni 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap "agentschap Facilitair Bedrijf";";

2° er wordt een punt 7°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"7°/1 Vlaams Gemeentefonds: het fonds waarvan de regels inzake de verdeling en de dotatie zijn vastgesteld in het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds;".

Art. 2. In artikel 1/1 van hetzelfde besluit, ingevoegd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 29 juni 2022 en gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 18 november 2022, 31 maart 2023 en 1 december 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het vijftiende lid wordt de datum "28 februari 2025" vervangen door de datum "31 maart 2025" en wordt het getal "0,30" vervangen door het getal "0,225";

2° er worden een zestiende tot en met een negentiende lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"Voor de dertiende schijf van de subsidie, vermeld in het eerste lid, wordt het aantal ontheemden, vermeld in het zevende lid, op basis van de informatie waarover het agentschap op 30 juni 2025 beschikt, vermenigvuldigd met 400 en met 0,225.

Voor de veertiende schijf van de subsidie, vermeld in het eerste lid, wordt het aantal ontheemden, vermeld in het zevende lid, op basis van de informatie waarover het agentschap op 30 september 2025 beschikt, vermenigvuldigd met 400 en met 0,225.

Voor de vijftiende schijf van de subsidie, vermeld in het eerste lid, wordt het aantal ontheemden, vermeld in het zevende lid, op basis van de informatie waarover het agentschap op 31 december 2025 beschikt, vermenigvuldigd met 400 en met 0,225.

Voor de zestiende schijf van de subsidie, vermeld in het eerste lid, wordt het aantal ontheemden, vermeld in het zevende lid, op basis van de informatie waarover het agentschap op 28 februari 2026 beschikt, vermenigvuldigd met 400 en met 0,225.”.

Art. 3. In artikel 7, derde lid, 1°, van hetzelfde besluit worden de woorden “plaatsings- en verwijderingskosten” vervangen door het woord “plaatsingskosten”.

Art. 4. Aan hoofdstuk 4 van hetzelfde besluit, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 29 juni 2022, 18 november 2022 en 16 december 2022, wordt een artikel 7/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7/1. De stad Antwerpen en de stad Mechelen komen in aanmerking voor een subsidie van het Vlaamse Gewest voor de ontmanteling van het nooddorp, vermeld in artikel 7.

De volgende reële kosten komen in aanmerking voor de subsidie, vermeld in het eerste lid:

- 1° de afbraak- en verwijderingskosten van de mobiele units en de polyvalente ruimtes, waaronder de kosten voor demontage, transport en de huur van machines;
- 2° de schade- en herstellingskosten aan de mobiele units en de polyvalente ruimtes;
- 3° de kosten die verbonden zijn aan het herstel van het terrein in de staat vóór de opbouw van het nooddorp, waaronder de kosten voor de afbraak van riolering en elektrische installaties, de werfinrichting, het verwijderen van bestrating en stortkosten.

Alleen de facturen of de bewijsstukken voor de kosten, vermeld in het tweede lid, die gemaakt worden tot uiterlijk negen maanden na de buitenwerkingtreding van artikel 7, komen in aanmerking. De facturen of de bewijsstukken worden ingediend uiterlijk twaalf maanden na de buitenwerkingtreding van artikel 7. De facturen of de bewijsstukken worden ingediend op de wijze, vermeld in artikel 9, eerste tot en met derde lid.

Het agentschap berekent de subsidies, vermeld in het eerste lid.

Het agentschap Facilitair Bedrijf controleert de ingediende facturen of bewijsstukken, vermeld in het derde lid.

Als een stad als vermeld in het eerste lid, voldoet aan de voorwaarden om de subsidies, vermeld in het eerste lid, te ontvangen, betaalt het agentschap het vastgestelde subsidiebedrag uiterlijk vijftien maanden na de buitenwerkingtreding van artikel 7 op de rekening van de gemeente waarop het laatste aandeel van het Vlaams Gemeentefonds is gestort.”.

Art. 5. In hetzelfde besluit, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 2023, wordt een hoofdstuk 4/1, dat bestaat uit artikel 7/2 tot en met 7/3, ingevoegd, dat luidt als volgt:

“HOOFDSTUK 4/1. Uitfasering van publieke en specifieke slaapplekken en slaapplekken in nooddorpen - subsidiëring

Art. 7/2. Vanaf 1 januari 2025 worden geen nieuwe slaapplekken meer aangemeld in de Vlaamse Huisvestingstool.

Art. 7/3. Een lokaal bestuur komt in aanmerking voor een forfaitaire subsidie van 1000 euro per slaapplek, uitgezonderd de private slaapplekken, vermeld in artikel 2, die geregistreerd, gevalideerd en, als dat vereist is, bevestigd is in de Vlaamse Huisvestingstool, en die op 1 januari 2025 is toegewezen aan een ontheemde. Per lokaal bestuur zijn er op 1 januari 2025 minimaal vijf toegewezen slaapplekken, exclusief de private slaapplekken, vermeld in artikel 2, om in aanmerking te komen voor de subsidie.

Een lokaal bestuur komt in aanmerking voor een forfaitaire subsidie van 1000 euro voor elke nieuwe ontheemde in België met opvangnood die via het agentschap wordt toegewezen aan een publieke slaapplek die voldoet aan de voorwaarden, vermeld in artikel 3, tweede lid, 1°, 2°, 3°, 5° en 6°, en een slaapplek in een nooddorp als vermeld in artikel 7, met het oog op de doorstroom. Het agentschap registreert per maand het aantal ontheemden die worden toegewezen aan die slaapplekken.”.

Art. 6. In artikel 8 van hetzelfde besluit, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 29 juni 2022 en 31 maart 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt de zinsnede “en artikel 6” vervangen door de zinsnede “, 6 en 7/3, eerste lid”;

2° in het tweede lid wordt de zinsnede “en de subsidie vermeld in artikel 1/1” vervangen door de zinsnede “en artikel 1/1 en 7/3, tweede lid”;

3° er wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Met de subsidies, vermeld in dit artikel, mogen onbeperkt reserves worden aangelegd.”.

Art. 7. In artikel 10 van hetzelfde besluit, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 29 juni 2022 en 31 maart 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt de zinsnede “vermeld in artikel 1/1” vervangen door de zinsnede “, vermeld in artikel 1/1 en artikel 7/3, tweede lid” en wordt de zinsnede “en artikel 6” vervangen door de zinsnede “, 6 en 7/3, eerste lid”;

2° het derde lid wordt opgeheven.

Art. 8. In artikel 11 van hetzelfde besluit, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het zesde lid wordt vervangen door wat volgt:

“Uiterlijk op 30 juni 2025 betaalt het agentschap een zesde keer het vastgestelde subsidiebedrag op basis van de informatie op 31 maart 2025.”;

2° er worden een zevende en een achtste lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“Uiterlijk op 31 december 2025 betaalt het agentschap een zevende keer het vastgestelde subsidiebedrag op basis van de informatie waarover het beschikt op 30 september 2025.

Uiterlijk op 31 juli 2026 betaalt het agentschap een achtste keer het vastgestelde subsidiebedrag op basis van de informatie op 31 maart 2026. De bewijsstukken voor de subsidies voor de reëel gemaakte kosten, vermeld in artikel 4, tweede lid, worden uiterlijk op 31 mei 2026 ingediend op de wijze, vermeld in artikel 9, eerste lid.”.

Art. 9. In artikel 22 van hetzelfde besluit, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 2023, wordt het derde lid vervangen door wat volgt:

“Dit besluit houdt op uitwerking te hebben op 31 maart 2026, met uitzondering van artikel 7/1, dat ophoudt uitwerking te hebben op 30 juni 2027, van artikel 15 tot en met artikel 19 en van artikel 21.”.

Art. 10. Dit besluit heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2025, met uitzondering van artikel 4, dat uitwerking heeft met ingang van 1 april 2024.

Art. 11. De Vlaamse minister, bevoegd voor het facilitair management, de Vlaamse minister, bevoegd voor het woonbeleid, en de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, zijn, ieder wat hem of haar betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 6 december 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Melissa DEPRAETERE

De Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij,

Hilde CREVITS